

szabadságharcról, 1850. júniusában, Hamburgban németül. Később a Horváth Mihály által a szabadságharcról írott nagy összefoglaló munka elkészült részeit fordította franciára. Ha az emigráció köreiben nem talált munkalehetőséget, akkor nyelvoktatást vállalt, s a katonai akadémián szerzett műszaki, valamint a császári-királyi vezérkar mellett működő Katonai Földrajzi Intézetben szerzett térképészeti ismereteit kamatoztatta. A hatalmas lendülettel folyó vasútépítkezések tervező munkáiban vett részt. 1859 márciusában kötött házasságot Sevillában, de két hónap múlva már Itáliában van, hogy talán a legtevékenyebb szervezője legyen az új szabadságharcra készülő itáliai magyar légióknak. „Ez volt az utolsó nemzeti erőfeszítés, amelynek mindent feláldoztam” mondotta később. Átlátta, hogy a magyar emigráció a nagyhatalmak játékszerévé vált, s csak eszközként használják Ausztria sakkban tartására, de tényleges segítséget a magyar függetlenség kivívásához nem nyújtanak. Ehhez asszisztálni Csetz nem volt hajlandó, inkább új életet kezdett Argentínában, felesége, a gyönyörű fekete rózsa, Basilia Ortiz de Rosas hazájában.

Harmincnégy éves volt és úgy tűnt számára, hogy eddigi élete, amelynek során figyelemre méltó karriert ért el, tovább nem folytatható. Csetz élete hosszabbik, második felében egy újabb karriert épített fel. Argentínát is hazájának tekintette, hűen és legjobb tudása szerint szolgált. A haza szolgálatára felesküdt tiszteket nevelt a távoli Magyarországról odaszakadt szabadsághős az általa alapított katonai akadémia élén. Bár nem politizált, a változékony argentin belpolitika hullámverése többször is kimozdította pozíciójából. Amikor a hadsereg nem tartott igényt szolgálataira, a polgári életben is megtalálta feladatát és ott is sikeresnek bizonyult térképészként, földmérőként, vasútépítőként egyaránt.

Emlékezzünk együtt egy nagyszerű magyar tábornokra, akit Argentína is saját fiaként tisztel.

Dr. Holló József Ferenc vezérőrnagy
a hadtudomány kandidátusa
a Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum főigazgatója

Hittel és tűzzománccal

Kátai Mihály kiállítása a Rózsakert Bevásárlóközpont
Bécsi Kávéházában, 2003. május 29.

Szavakkal, röviden talán nehezen megragadható és jellemezhető égi és földi tartományba léptünk mindannyian, akik a tűzzománc doyenjének, Kátai Mihálynak korábbi és újabb képeiből élénk tárt dekoratív, ugyanakkor gondolatgazdag összeállítást megtekintettük. Egy kicsiny szeletet a nagy egészből.

A bámulatraméltó képzelőerőből, tehetségéből és hittel vallott hagyománytiszteletből táplálkozó, szinte boszorkányos mesterségbeli felkészültséggel rendelkező, műfajteremtő alkotó hívott minket birodalmába egy rövid sétára. Noha a bemutatott művek keltette szertartás-élmény hangulatát zavarta, hogy a Bécsi Kávézó most éppen a kiállító terem szerepét töltötte be, amivel érzéketlenül beleszólt a beavatott látogatók szemlélődésébe. Mégis várt örömmel, befogadó szívvel és értelemmel fedeztük fel ismét a mestert, aki éveken át hallgatott.

Történt ugyanis, hogy az 1970-es és 80-as évek köztéri munkái, kiállításai, emlékezetes szereplései után - politikai megfontolásból - Kátai Mihály elfordult a nyilvánosságtól. A kortárs magyar zománcművészet legnagyobb hatású egyénisége a kecskeméti Nemzetközi Zománcművészeti Alkotótelep megalmodója és alapítója, 1975-1987 között művészeti vezetője azonban e félárnyékban töltött időszakban sem tétlenkedik, hanem tovább gazdagítja

életművét. A kemény tűzzománc mellett a puha anyagot úgyszintén szóra bírja, ennek tanúságául születnek olaj- és akvarellfestményei. Varázsos tűz-színei felveszik e technikák sajátosságait, hogy így kiteljesedve meséljenek a mediterrán szellemről, mítoszokról, olykor némi frivolitást cseppentve beléjük. Áttételekkel átszőtt, ám érthető képi nyelven, a benne lüktető mediterrán érzéssel átítatva közvetíti mondandóját. A tárlaton új oldaláról megismert festő e mediterrán állapot ígézetében fog ecsetet. A művész szándékát tolmácsoló festék színekkel, formákkal, hol finomabban, hol hatásosabban a mitikusban is felfedi a földi érzékiség kitáruló és rejtett természetét: Ninfa dell'Estate, Bambino Principade, Erosz és Psziché.

A tűzzománc-művész saját megfogalmazása szerint a világmindenség tágasabb térségei felé tájékozódik, miközben materiális támpontokat keres. Így kíván rezonálni a külvilág és az ember mikrokozmoszána kapcsolatára.

A lét örök körforgását megjelenítve, szüntelen burjánzásban törnek elő ősi, szép zománc-mondatai, kezdet-himnuszai, teremtés-himnuszai, élet-himnuszai. Hagyományféltés, művészi ösztön, kifejezésvágy együttesen bábáskodnak műveinek létrejötténél. Kátai Mihály az ősei és a maga számára, számunkra újraképzeli a magyar ősemlékezést. Birtokosa és örököse egyetemes kultúránknak, tűzzománcban és írásaiban hirdeti mondanivalóját.

„Mindent felszabadító szellemi áradást jelentett a fölismerés, a mélyben élő kultúrák azonossága, a változó felszín mesterséges időrendszere mögött élő, egyetemes emberi kultúra napfényre robbanása. A titkon szeretett, vágyott, múltba süllyedt, magas kultúrák nem haltak meg, a népművészetekben éltek tovább... mindez ott élt és szunnyadt az «életfa» gyökereiben, fába, bőrbe, agyagba öltözve, dalba, táncba rejtve, rögzítve, hogy felszínre törhessen, ha eljön az ideje.”

Ő harmóniát talál és teremt évezredek eszményeivel. Művészetének érzelmi gazdagsága erős értelmi töltéssel párosul. Sajátságos formai és eszmei rend tereli képzeletét, szakmai és történelmi ismeretét.

Az organikus lét, őstartalom benső hangját kihallgatva Kátai Mihály keze nyomán Simon mágus szövegével érzékletessé válik a Világ születése, előtűnik a Táltos, Isten kardja, Angyalhierarchia, megjelenik Madonna ugartyúkokkal és Kecske a hegytetőn. A művész által használt jelek nem önkéntes alakulatok, hanem évezredek óta, javarészt azonos jelentéssel élő színek és formák, melyek nem változtak, mert a természet törvényei maguk is változatlanok.

Lebilincselően eredeti és sokszínű Kátai Mihály művészete. Olykor meghökkentő asszociációkkal is társított alkotásainak értéke, minősége nem tűri a hasonlítottatást, ugyanis csak önmagával, a magyar zománcművészetben teremtett, egyedülálló helyével mérhető.

Benedek Katalin

Utánnnyomás a Magyar Nemzet 2003. április 30-i számából

Elismerések a tánc világnapján

A Nemzeti Táncszínházban gálaestet tartottak tegnap a tánc világnapja alkalmából, amelyen átadták a Magyar Táncművészek Szövetsége díjait. Az évad legjobb férfi táncosa Delbó Balázs, a Magyar Nemzeti Balett és Vámos László, a BM Duna Művészegyüttes tagja lett, ugyanezt a díjat a nők közül Bakos Gabriella, a Magyar Állami Népi Együttes és Krausz Aliz, a Bozsik Yvette Társulat művésze kapta. Az évad legjobb alkotójának járó elismerést Horváth Csabának (Közép-Európa Táncszínház), az idei életműdíjat pedig *Novák Ferenc* koreográfusnak, a Honvéd Együttes művészeti vezetőjének, valamint Seregi Lászlónak, a Magyar Nemzeti Balett vezető koreográfusának ítelték. Az évad legjobb végzős növendéke elismerésre Czár Gergelyt (Pécsi Művészeti Szakközépiskola) és Góbi Ritát (Magyar Táncművészeti Főiskola) találták érdemesnek. Az új alapítású Táncművészetért díjat Rossa